



СТАНОВИЩЕ
НА
КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ
рег. № НДМСПО-17-604/20.06.2018 г.
гр. София, 17.09.2018 г.

ОТНОСНО: Искане за становище по прилагането на Регламент (ЕС) 2016/679 от „Спиди“ АД

Комисията за защита на личните данни (КЗЛД) в състав: Членове: Цанко Цолов, Цветелин Софрониев и Мария Матева на заседание, проведено на 12.09.2018 г., разгледа искане за становище с вх. № НДМСПО-17-604/20.06.2018 г. от г-н Валери Мектупчиян, изпълнителен директор на „Спиди“ АД. Дружеството е пощенски оператор по смисъла на Закона за пощенските услуги, който извършва неуниверсални пощенски услуги, както и такива, попадащи в обхвата на универсалната пощенска услуга.

Във връзка с привеждането на дейността си в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 (Общ регламент за защита на данните), дружеството се е сблъскало с противоречиво тълкуване от страна на своите клиенти по отношение на качеството на страните в отношенията, свързани с предоставянето на пощенската услуга – администратор и обработващ. Клиенти (предимно финансови институции и онлайн търговци) изискват подписването на споразумение, според което клиентът има качеството на администратор по отношение на данните, които предоставя на „Спиди“ АД, докато дружеството има качеството обработващ данните. Основният им аргумент в тази насока е, че сключеният между страните рамков договор за предоставяне на пощенски услуги, по които клиентът има качеството „възложител“, а „Спиди“ АД на „изпълнител“, обуславя и поставянето им в позиция „администратор“ (клиент) и „обработващ“ (дружеството).

От своя страна, дружеството не споделя това тълкуване на Общия регламент, като счита, че при осъществяването на дейността по предоставянето на пощенски услуги на физически и юридически лица, то притежава качеството и задълженията на „администратор“ на собствено основание по отношение на събираните и обработваните

данни. Сключването на рамков договор единствено договаря по-добри цени, срокове на фактуриране и плащане, размери на обезщетения, но не променя същността на предлаганата услуга. Подобен е случаят, когато физическо лице се свърже директно със „Спиди“ АД или посети негов офис и иска да изпрати пратка. Аналогични са и отношенията, които се развиват при услугите „Наложен платеж“ и „Пощенски паричен превод“, при които единствено дружеството събира и обработва и допълнителни лични данни, във връзка с получаване/плащане на пари в брой и съставянето на съответните счетоводни документи. В допълнение, по силата на специални закони, редица задължения са вменени на пощенските оператори, които са свързани със сигурността на пощенския трафик, които предполагат събиране и обработване на лични данни.

При преценката относно качеството „администратор“, „Спиди“ АД е използвало разясненията, съдържащи се в Становище 1/2010 на Работната група по чл. 29 относно понятията „администратор“ и „обработващ личните данни“, както и насоките на Службата на информационния комисар на Обединеното кралство (ICO) относно администратор и обработващ данните (Data controllers and data processors: what the difference is and what the governing implications are).

Във връзка с гореизложеното, както и с цел избягване на незаконосъобразно поведение и несигурност по отношение на относимите към страните по пощенската услуга задължения, „Спиди“ АД моли за становище от страна на КЗЛД по въпроса дали пощенският оператор има качеството „администратор“ на собствено основание по отношение на събираните и обработвани от него данни, необходими за изпълнението на пощенската услуга.

Правен анализ

Регламент (ЕС) 2016/679 (Общ регламент относно защитата на данните), който се прилага от 25 май 2018 г., е нормативният акт, определящ правилата, свързани със защитата на личните данни на физическите лица при тяхното обработване. Общият регламент надгражда предишния режим за защита на данните, въведен от Директива 95/46/ЕО, транспонирана в българския Закон за защита на личните данни от 2002 г., като в същото време отчита динамиката на развитието на новите технологии и на дейностите по обработка на лични данни.

Концепцията за администратор и обработващ лични данни е въведена с Директива 95/46/ЕО и е доразвита в новата европейска правна рамка за защита на личните данни.

Съгласно легалната дефиниция на чл. 4, т. 7 от Общия регламент, **администратор** е „физическо или юридическо лице, публичен орган, агенция или държавна структура, която сама или съвместно с други определя целите и средствата за обработването на лични данни“.

Качеството администратор е пряко следствие от обстоятелството, че конкретно юридическо или физическо лице е избрало да обработва лични данни за свои цели или цели, които са регламентирани с нормативен акт. При това положение, извън случаите, когато това е законово определено, администраторът сам взема решение относно необходимостта от събиране на лични данни, категориите лични данни, дали те да бъдат променяни или модифицирани в хода на обработването, къде и как тези данни да бъдат използвани и с каква цел, дали данните да бъдат разкрити на трети страни и кои да бъдат те, както и за колко време те ще бъдат съхранявани и кога и по какъв начин да бъдат унищожени.

В допълнение, Общият регламент вменява на администратора определен кръг от задължения. Той трябва да предприеме подходящи технически и организационни мерки, свързани със сигурността на данните, като вземе предвид естеството, обхвата, контекста и целите на обработването на данните, както и съществуващите рискове за правата и свободите на субектите на данните. Освен това, съгласно разпоредбата на чл. 30, параграф 1 от Общия регламент, администраторът поддържа регистър на дейностите по обработване, за които отговаря. Този ангажимент произтича от принципа за отчетност и необходимостта администраторът във всеки един момент да бъде способен да докаже, че спазва изискванията, залегнали в регламента.

Обработващ лични данни е „физическо или юридическо лице, публичен орган, агенция или структура, която обработва лични данни от името на администратора“ (чл. 4, т. 8 от Общия регламент).

Основната разлика между администратор и обработващ се състои в това, че вторият действа не самостоятелно, а от името на администратора на лични данни. Техните отношения се уреждат с договор, който регламентира предмета, срока на действията по обработването, естеството и целта на обработването, вида лични данни и задълженията и правата на администратора, вкл. да извършва проверки (одити).

Общият регламент въвежда и специфични задължения за обработващия данните, които не се ограничават само и единствено до осигуряване на сигурност на данните. Така например, той е длъжен да обработва лични данни само по документално нареждане от страна на администратора. В случаите, когато е необходимо назначаването на друг

обработващ данните, това става само с изричното писмено разрешение на администратора. Подобно на администратора, съгласно чл. 30, параграф 2 от Общия регламент, обработващият също поддържа регистър на дейностите по обработване, за които отговаря.

В допълнение, с оглед още по-голяма яснота, разпоредбата на чл. 28, параграф 10 от Общия регламент изрично предвижда в случаите, когато обработващият започне сам да определя целите и средствата на обработване, той автоматично следва да се счита за администратор.

Разпределението на ролите и отговорностите между администратора и обработващия има една основна цел, а именно да гарантира, че обработването на лични данни протича в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 и съответно осигурява защита на правата на физическите лица - субекти на данни.

Обществените отношения, свързани с извършването на пощенска дейност на територията на Република България, са изчерпателно уредени в Закона за пощенските услуги (ЗПУ) и съответните подзаконовни нормативни актове. Пощенските услуги включват приемане, пренасяне и доставяне на пощенски пратки; приемане на съобщения, предадени във физическа или електронна форма от подателя, обработването и предаването им чрез електронни средства и доставяне на тези съобщения на получателя като пощенски пратки; пощенски парични преводи и куриерски услуги.

Пощенските оператори (каквото е и „Спиди“ АД) подлежат на лицензиране и контрол от Комисията по регулиране на съобщенията.

В допълнение, съгласно чл. 21 от ЗПУ, пощенските оператори са задължени да изготвят общи условия на договора с потребителите на услугите. В тях са уредени условията и реда за предоставянето на този вид услуги и се определят правата, задълженията и отговорностите на страните по договора. Горепосочената норма регламентира и задължителните елементи, които операторите на пощенски услуги трябва да включат в тях, като не е необходимо подписването на индивидуални договори с потребителите.

Принципът на отчетност по чл. 5, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2016/679 изисква от участниците в търговския и гражданския оборот, вземайки предвид своята дейност, сами да определят какви са техните правоотношения във връзка с обработваните от тях лични данни – самостоятелни администратори, администратор и обработващ по смисъла на чл. 28 или съвместни администратори по чл. 26 от Общия регламент. Техният избор следва да гарантира не само формално, но и по същество съответствие с изпълнение на

изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 и съответно ефективна защита на правата на субектите на данни. Също така, следва да се има предвид, че предоставянето на услуги, при които обичайно се обменят лични данни между възложителя и изпълнителя, не води автоматично до възникване на отношения между администратор и обработващ по смисъла на чл. 28.

Друг важен аспект, на който трябва да се обърне особено внимание, е високата степен на нормативно регулиране на дейността на пощенските оператори. На практика това означава, че както те самите, така и техните клиенти имат ограничена възможност да определят самостоятелно целите и средствата за обработване на лични данни при предоставяне на пощенски услуги. Това обстоятелство трябва да се отчита в пълна степен при сключване на договори с други администратори на лични данни, вкл. финансови институции и онлайн търговци, за да не се допусне нарушение на приложимата правна рамка.

Във връзка с изложените по-горе доводи, без да се извежда като абсолютно правило, може да се приеме, че дружествата, които предоставят услуги при условията на строга и изчерпателна законова регламентация, въз основа на лицензия или аналогично индивидуално разрешение от държавата и под контрола на изрично определени публични органи, принципно не биха могли да се разглеждат като обработващи лични данни, а като самостоятелни администратори. Примери за такива администратори са пощенските оператори, банките, застрахователните дружества и др. В тези случаи възложителят по договор за услуга не би могъл да укаже на предоставящия услугата как точно да обработи предоставените от него лични данни, тъй като и двете страни са длъжни да спазват съответното специално законодателство, в т.ч. съдържащи те се в него разпоредби относно обработването на лични данни.

С оглед на гореизложеното и на основание чл. 58, параграф 3, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2016/679, Комисията за защита на лични данни прие следното

СТАНОВИЩЕ:

1. По принцип дружествата, които предоставят услуги при условията на строга и изчерпателна законова регламентация, въз основа на лицензия или аналогично индивидуално разрешение от държавата и под контрола на изрично определени публични органи, принципно не биха могли да се разглеждат като обработващи лични данни, а като самостоятелни администратори. Примери за такива администратори са пощенските оператори, банките и застрахователните дружества.

2. Предвид многообразието от обществени отношения и в съответствие с принципа за отчетност, регламентиран в чл. 5, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2016/679, участниците в търговския и гражданския оборот следва сами да определят във всеки отделен случай какви са техните правоотношения във връзка с обработваните от тях лични данни – самостоятелни администратори, администратор и обработващ или съвместни администратори. Техният избор не следва да е формален и трябва да гарантира в най-голяма степен съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 и ефективна защита на правата на субектите на данни.

ЧЛЕНОВЕ:

Цанко Цолов /п/

Цветелин Софрониев /п/

Мария Матева /п/